

Schooleigen PROTOCOL VAN

Attendiz

Fysiek beperkend handelen en/of
vrijheidsbeperkende maatregelen binnen
het onderwijs

het meerik
vso

Attendiz
Zien dat jij je weg vindt

Inleiding

In het Schoolveiligheidsbeleid van Attendiz besteden we aandacht aan het feit dat ondanks het geheel aan preventieve maatregelen, het soms noodzakelijk kan zijn om te handelen in geval van gevaarlijke (nood)situaties. In de praktijk kunnen zich situaties voordoen waarin fysiek beperkend handelen noodzakelijk is, omdat er een onveilige situatie ontstaat voor de leerling zelf, medeleerlingen, personeelsleden en / of bezoekers. Het is belangrijk te realiseren dat er vooraf geen kant en klaar advies of plan kan worden opgesteld over hoe te handelen in alle situaties. Iedere situatie is anders, ieder kind is anders en iedere keer maakt een professional op basis van opgedane kennis en ervaring een professionele afweging hoe te handelen in deze specifieke situaties.

In ons handelen baseren we ons op de Richtlijn Fysiek beperkend handelen en / of vrijheidsbeperkende maatregelen binnen het onderwijs, zoals dat door School & Veiligheid, het Nederlands Jeugdinstituut en het Gespecialiseerd Onderwijs (GO) is vastgesteld.

In dit schooleigen protocol leggen we uit welke voorwaarden, regels en afspraken we hebben rondom fysiek beperkend handelen.

De school heeft een intensieve samenwerking met een externe zorgpartner de Twentse zorgcentra (DTZC) voor ambulante begeleiding. De medewerkers van deze zorgaanbieder begeleiden enkele leerlingen in hun eigen klas en tijdens de stages. De school heeft afspraken gemaakt over het handelen van deze medewerkers op de school met betrekking tot de veiligheid. Dit heeft twee redenen. In de eerste plaats zijn deze medewerkers niet bij de school in dienst, maar doen ze wel hun werk in de lessen waarvoor de school verantwoordelijk is. In de tweede plaats gelden in de zorg andere wetten en regels rondom veiligheid van cliënten dan in het onderwijs. Het moet voor iedereen duidelijk zijn hoe het handelen van alle medewerkers in de klas zorgt voor een veilige omgeving voor leerlingen.

Dit document is bedoeld voor medewerkers van de Twentse zorgcentra en Attendiz. Waar in dit document "medewerkers" wordt vermeld, wordt daarmee zowel Attendiz-medewerkers als DTZC-medewerkers bedoeld. Dit protocol is opgesteld in samenwerking met DTZC en wordt gedeeld met alle medewerkers die binnen de school werkzaam zijn.

De volgende uitgangspunten zijn leidraad:

- Vrijheidsbeperking (en onvrijwillige zorg)

Het uitgangspunt is om geen of zo weinig als mogelijk vrijheidsbeperking (of onvrijwillige zorg) toe te passen. Subsidiariteit, proportionaliteit en effectiviteit van de genomen maatregelen moeten in acht worden genomen. Subsidiariteit betekent dat de gekozen maatregel noodzakelijk en het minst ingrijpend is. Proportionaliteit houdt in dat de maatregel niet zwaarder is dan strikt noodzakelijk en past bij de ernst van de situatie. Effectiviteit betreft de verwachting dat de gekozen maatregel effectief is.

- Evalueren van vrijheidsbeperking (en onvrijwillige zorg)

De genomen maatregelen moeten worden geëvalueerd na afloop of gedurende de maatregel indien deze langdurig van aard is. Aan de hand van de evaluatie wordt bepaald of de maatregel moet worden bijgesteld. Per evaluatiemoment wordt bepaald wie er bij aanwezig moeten zijn.

In de hierna volgende tien paragrafen verantwoorden we ons als Meerik over de wijze waarop wij invulling geven aan fysiek beperkend handelen en / of vrijheidsbeperkende maatregelen passend bij onze doelgroep.

1. Communicatie met onze interne samenwerkingspartner

Alle medewerkers op Het Meerik (van DTZC en Attendiz) zijn bekend met het protocol 'Fysiek en beperkend handelen en vrijheidsbeperkende maatregelen'. Elk schooljaar komt dit protocol schoolbreed aan de orde; wat is een passende maatregel, hoe werken we zo goed mogelijk samen, hoe kunnen we agressie zo goed mogelijk voorkomen en hoe handelen we als dat toch niet lukt? We werken vanuit een gemeenschappelijke visie waarbij het waarborgen van veiligheid altijd centraal staat.

Voor nieuwe medewerkers van Attendiz, DTZC of eventuele andere organisaties zit dit protocol standaard bij de documentatie die iedere medewerker krijgt bij start op het Meerik. In onze samenwerkingsovereenkomst hebben we beschreven en hoe onze evaluatiecyclus eruit ziet en hoe wij blijvend leren.

2. Definitie van gedrag en maatregel

Preventief handelen

Het preventief handelen van de medewerker staat voorop in onze aanpak naar de leerlingen. Het is ingebed in het positieve pedagogische klimaat van de school. We hebben een voorspelbare menselijke en materiële schoolomgeving met veel structuur in les, dag, week en periode. Onze medewerkers handelen authentiek en zijn uniform in de basis. Authentiek handelen begint met het bieden van een positief pedagogisch klimaat. Binnen het pedagogische klimaat van de school is er sprake van een benadering van de leerling waarbij er aandacht is voor alle domeinen van de ontwikkeling van de leerling, waaronder de cognitieve en didactische ontwikkeling, de socialemotionele en fysieke ontwikkeling. Onderdeel van preventief handelen is dat de medewerker vroegtijdig signaleert (pedagogisch meesterschap, gespreksvoering, handelingsgericht werken, signaleren en interveniëren) en in het klein intervineert, om te voorkomen dat gedrag zich opbouwt tot verbaal en/of fysiek agressief gedrag.

Medewerkers handelen vanuit de ABC-methodiek. Hierin staan leerling gedragingen en belangrijker de interventies die de medewerker inzet om negatieve gedrag om te buigen. De focus op het voorkomen van is belangrijk. Dit vraagt van medewerkers vaardigheden om conflict te voorkomen en er effectief mee om te gaan. Met behulp van de ABC-methodiek wordt geleerd:

- Signalen van spanning vroegtijdig te herkennen en gepaste interventies in te zetten om spanning te doen afnemen.
- Effectief om te gaan met eigen spanning die kan oplopen bij onwenselijk gedrag van de leerling.

Leerkrachten kunnen door positieve wijze van benadering en lesgeven incidenten in veel gevallen voor zijn. In incidentele gevallen lukt het niet om middels deze preventieve interventies het grensoverschrijdende gedrag te voorkomen.

De-escalerend handelen

Wanneer een leerling geagiteerd raakt, gaat het om de 'druppel die de emmer doet overlopen'. Dit gedrag is vaak niet op de persoon gericht, maar het gaat om de emotie dat het de leerling teveel wordt waarbij de emotie haar uitweg zoekt in boosheid en/of agressie. Wanneer een leerling gefrustreerd is, kan hij dingen zeggen of doen die hij niet zou doen wanneer hij zich nog kan beheersen en kalm is. De breedte van de beheersing is bij iedereen net weer iets anders. Hoe smaller deze bij een leerling is, hoe sneller hij reageert vanuit zijn emotie. Hieronder wordt beschreven welke de-escalerende handelingen er genomen worden door de medewerker(s) om verdere escalatie te voorkomen. De medewerker sluit daarbij aan op het ontwikkelingsniveau van de leerling.

De medewerker....

- maakt op een kalme manier contact met een leerling en daarbij vooral op je non-verbale communicatie letten.
- richt zich op het beheersen van stress van een leerling en niet op het beheersen van probleemgedrag.
- benoemt de gedachten en gevoelens waarvan men denkt dat er onder het gedrag schuilgaat. Ondertitelen het gedrag zowel van medewerker(s) als de leerling
- laat merken aan de leerling dat men het gedrag begrijpt en tegelijkertijd dat men het van belang vindt dat de leerling zich anders gaat gedragen
- vermijdt cynische opmerkingen, dreigen en/of schreeuwen
- praat in taal op een niet-beschuldigende manier
- toont empathie en begrip en benoemt naast het gedrag wat niet mag ook wat er wél verwacht wordt
- legt de leerling uit waarom hij wordt begrenst
- probeert met de leerling tot overeenstemming te komen
- geeft de leerling de mogelijkheid om (tijdelijk) af te wijken van een norm
- geeft de tijd en gelegenheid aan de leerling om gedrag bij te stellen
- reikt de leerling andere gedragsmogelijkheden aan
- handelt zo vroeg mogelijk in het proces, dus op het kleine interveniëren
- vraagt om ondersteuning van een collega binnen het team en stemt af voor verdere stappen
- neemt zoveel mogelijk de oorzaak of aanleiding (trigger) van de emotie van de leerling weg
- zorgt ervoor dat men zoveel mogelijk de factoren of omstandigheden wegneemt of verandert die de emotie van de leerling bestendigen of laten toenemen. Let op, dat kan ook betekenen dat men als medewerker uit de situatie moet stappen wanneer men zelf de trigger is.

Bij meerdere leerlingen die elkaar onderling beïnvloeden met hun niet helpende emotie, zoals frustratie en boosheid, handelt de medewerker op de volgende wijze.

De medewerker.....

- handelt op dezelfde manier als hiervoor.
- spreekt de leerling die de leiding heeft direct aan. Let op, soms helpend om individueel te doen i.p.v. in een groep.
- probeert de leerling weg te leiden en (tijdelijk) apart te houden van de groep om te deescaleren.
- haalt de leerlingen uit elkaar bijvoorbeeld door ze naar afzonderlijke ruimtes te begeleiden
Wanneer een leerling geagiteerd of bedreigend gewelddadig gedrag laat zien dan wordt er

door de leerling vooral gelet op de non-verbale communicatie. Wat er gezegd wordt is ondergeschikt aan hoe iets gezegd wordt. De manier waarop iets gezegd wordt, kan het gevoel van veiligheid vergroten bij een leerling. De medewerker laat de volgende non-verbale houding zien.

De medewerker.....

- laat een vriendelijke, zelfverzekerde houding uitstralen hierdoor stel je een leerling gerust
- heeft geen neutrale gezichtsuitdrukking. Een neutraal gezicht kan snel als bedreigend of boos worden opgevat door de leerling.
- laat geen onverwachte gebaren zien. Bij onverwachte gebaren kan de leerling denken geslagen te worden (door negatieve ervaringen in het verleden).
- praat langzaam en duidelijk. Een leerling kan informatie beter in zich opnemen wanneer je langzaam praat, op een kalme, vriendelijke en geruststellende toon.
- let op de juiste afstand. Te dichtbij kan een bedreiging vormen (ook al doe je het om gerust te stellen). Let op, té ver weg kan ervoor zorgen dat je je stem gaat verheffen (zie stemvolume).
- raakt de leerling niet aan. Bij een leerling kan aanraking geassocieerd worden met negatieve emoties door ingrijpende/traumatische gebeurtenissen in het verleden. Een kalmerend bedoelde aanraking, kan dus voor een extra stressreactie zorgen.

Fysiek ingrijpen is een uiterst middel en passen we alleen toe in noodsituaties

Als de spanning oploopt bij een leerling zetten we eerder genoemde interventies in om de spanning te verminderen. Zo proberen we fysiek ingrijpen uit te stellen of te voorkomen. Mocht die gedragsregulatie niet gelukt zijn en raakt een leerling in de hoogste alertheidsfase kan er sprake zijn van een onveilige situatie. In een uiterst geval kan dit leiden tot een noodsituatie waarbij fysiek beperkend handelen wordt ingezet.

Stappenplan fysiek beperkend handelen

Een onveilige situatie is een situatie waarbij de betrokken leerling of de overige leerlingen of het personeel in gevaar is. In dat geval zullen we fysiek handelen inzetten om één leerling uit de situatie te halen. De medewerker zet daarbij een mogelijke ingreep in die past bij de ernst van de situatie overeenkomstig de juridische uitgangspunten van proportionaliteit en subsidiariteit. Om veilig fysiek in te grijpen is het nodig dat de medewerkers voldoende deskundig zijn. Bij (bedreigend) gewelddadig gedrag wat kan leiden tot het fysiek ingrijpen staat de leerling altijd centraal. De medewerker hanteert de volgende uitgangspunten bij fysiek ingrijpen:

- Veilig: gericht op risicobeheersing, zonder pijnprikkels, zonder opzettelijke beschadiging.
- Humaan: proportioneel, zonder vernedering, transparant, op maat.
- Deskundig: met geroutineerde techniekbeheersing, met zoveel mogelijk resultaat, een minimum aan kracht en volgens het subsidiariteitsprincipe.
- Als laatste optie: begrenst de leerling die schade toebrengt of dreigt toe te brengen.

De medewerker(s).....

- geeft op tijd signalen af dat men om ondersteuning van een collega vraagt.
- mag nooit alleen fysiek ingrijpen. Men doet dit altijd met minimaal twee personen.
- houden de leerling gezamenlijk vast volgens de aangeleerde technieken.
- begeleiden de leerling naar een andere ruimte waar de veiligheid beter gewaarborgd kan worden.
- handelt in verhouding tot de ernst van de situatie, dat men de minst ingrijpende handeling inzet en zich afvraagt of haar handelen het gewenste doel bereikt.

Er zijn situaties, waarbij de leerling geagiteerd of bedreigend gedrag laat zien, waar een lichtere vorm van fysiek ingrijpen een keuze kan zijn. Dit om te voorkomen dat er een gevaarlijke situatie ontstaat. Het is moeilijk te beschrijven wanneer en bij welke leerling dit een juiste keuze is, echter wordt er gehandeld vanuit dezelfde principes.

De medewerker.....

- neemt de leerling aan de arm om hem naar een andere ruimte te brengen.
- haalt de leerlingen uit elkaar wanneer ze ruzie maken of willen gaan vechten.

Wanneer een leerling een (dreigend) gewelddadig gedrag laat zien waarbij hij in ernstige mate een gevaar vormt voor zichzelf, zijn medeleerlingen of de medewerkers van de school dan is het nodig dat de medewerkers een zwaardere vorm van fysiek ingrijpen inzetten. Het gaat hierbij om technieken die de leerling fixeren en die zijn bewegingsvrijheid in sterke mate beperken. Voor het toepassen van deze technieken is het nodig dat de medewerker vaardig en deskundig handelt en daarbij samenwerkt met één of meerdere collega's.

De medewerkers.....

- voeren de technieken uit overeenkomstig de uitgangspunten: veilig, humaan, deskundig, in het uiterste geval en voor zo kort mogelijke duur.
- handelen in overeenstemming met de juridische principes van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid.
- geven aanwijzingen richting de leerling van wat gedaan, hoe gehandeld gaat worden.
- spreken af wie de leiding heeft en waar de leerling naartoe moet.
- gebruiken de codewoorden "NU" = vastpakken en "VAST" + is ter controle.
- benaderen de leerling schuin van voren.
- pakken op het codewoord "NU" en de leerling tegelijk vast.
- zeggen "VAST" als ze de leerling goed vast hebben.
- begeleiden de leerling naar de afgesproken plek en lopen stevig door.
- laten de leerling los zodra deze in de afgesproken ruimte is.

De afhandeling van het conflict is erg belangrijk.

De leerling zelf, maar ook de leerlingen die bij het conflict betrokken raken, moeten weten dat fysiek ingrijpen nooit "normaal" is.

Een personeelslid moet vanuit een professionele houding kunnen handelen.

Fysiek ingrijpen kan alleen als de leerkracht emotioneel niet te zeer bij het conflict betrokken is of dreigt te raken. Als hij/zij dit niet kan, dan zal een ander personeelslid ingeschakeld worden. Dit moet tijdig gebeuren, het kan fysiek ingrijpen voorkomen. Bij fysiek ingrijpen worden altijd dezelfde grepen gebruikt die in de jaarlijkse trainingen geoefend worden.

Fysiek ingrijpen gebeurt proportioneel en stopt zodra de onveilige situatie is opgeheven.

Tijdens en na een fysieke ingreep blijft herstellen van contact belangrijk. Personeelsleden zullen duidelijk aangeven wat er verwacht wordt van de leerling en wanneer de fysieke ingreep niet meer nodig is. Het is belangrijk om te blijven praten met de leerling. Dit is belangrijk om contact met de leerling te blijven houden en belangrijk als hulpmiddel om zelf rustig te blijven.

3. Communicatie met ouders en leerlingen

Het is van groot belang dat ouders (en leerlingen) al bij het eerste gesprek met de school geïnformeerd worden over de geldende afspraken rondom het waarborgen van de veiligheid van de leerling en/of diens omgeving. Zo weten ouders hoe er wordt omgegaan met agressief gedrag van kinderen, welke methoden voor de-escalatie worden gebruikt en wanneer welke maatregelen worden genomen. Daarnaast krijgen ouders uitleg over de wijze waarop zij in geval van betrokkenheid van hun kind worden geïnformeerd. Deze informatie maakt tevens deel uit van de schoolgids.

Wanneer medewerkers bij een leerling fysiek hebben ingegrepen dan is het belangrijk dat de situatie wordt nabesproken met de direct betrokken medewerkers, de direct betrokken leerling(en), de ouders/verzorgers, eventueel met medeleerlingen en collega's. Afhankelijk van het agressieve gedrag van de leerling(en) en de zwaarte van ingrijpen heeft de situatie in meer of mindere invloed op het psychisch en fysiek welbevinden van de (direct) betrokkenen.

Direct betrokken medewerkers

Het is van belang dat de medewerkers die betrokken waren bij de situatie en/of hebben ingegrepen goed worden opgevangen door hun directie of een CvB-lid. Dit is zeker het geval wanneer er sprake is van een ernstige vorm van agressief gedrag van de leerling en de medewerkers een zwaardere vorm van fysiek ingrijpen hebben ingezet. Het is in eerste instantie van belang dat de medewerker na afloop van het incident de ruimte krijgt om tot zichzelf te komen en de kans krijgt om haar gevoelens en gedachten te ventileren.

In het nagesprek dat daarop volgt komen de volgende punten aanbod. De ABC waaier dient hierbij als middel om de situatie te evalueren.

- Hoe heeft de medewerker de situatie ervaren?
- Hoe vindt de medewerker dat hij de situatie heeft ingeschat?
- Hoe vindt de medewerker dat hij heeft gehandeld gezien de uitgangspunten van fysiek beperkend ingrijpen?
- Hoe verliep de onderlinge communicatie en samenwerking?
- Hoe voelt de medewerker zich op dit moment?
- Heeft de medewerker een vorm van ondersteuning nodig vandaag en/of in de komende periode?

In het geval het noodzakelijk is geweest om fysiek beperkend te handelen zal er contact worden gezocht met ouders/verzorgers. Daarbij wordt de volgende werkwijze gehanteerd:

- Na lestijd is er evaluatie met betrokkenen medewerkers over het incident. Hierbij is minimaal één CvB-lid aangesloten. Samen wordt een verslaglegging opgesteld om een objectief beeld te hebben van de situatie. Tevens wordt besloten of ouders telefonisch geïnformeerd worden of dat zij uitgenodigd worden voor een gesprek op school.

- Na de evaluatie neemt de mentor, samen met een andere betrokkene telefonisch contact op met ouders en informeert over de situatie of vindt er een gesprek met ouders plaats op school, met de mentor en andere betrokkenen. Bevindingen van het gesprek wordt toegevoegd aan het verslag, met eventuele vervolgafspraken. Het verslag komt als notitie in het leerlingvolgsysteem. Er kunnen zich ook situaties voordoen waarbij de keuze wordt gemaakt om ouders direct naar school te laten komen.
- Van het incident wordt een incidentenregistratie gemaakt in het leerlingvolgsysteem.
- In het geval er slachtoffers betrokken zijn bij het incident wordt er telefonisch contact opgenomen met ouders/verzorgers van het slachtoffer. Dit wordt gedaan door de mentor van het slachtoffer.

Het is belangrijk dat alle betrokken medewerkers van de school in ieder geval geïnformeerd worden over alle situaties waarin er sprake is van ernstig agressief gedrag van een leerling en er door medewerkers van de school een zwaardere vorm van fysiek ingrijpen is ingezet. Dit gebeurt op de volgende manier:

- Middels het leerlingvolgsysteem.
- Melding in de briefing op school. Daarnaast is het leerzaam voor het team om de situatie inhoudelijke te bespreken in de eerstvolgende briefing.

Betrokken leerlingen

Betrokken leerlingen kunnen zowel de dader zijn, het eventuele slachtoffer als de leerlingen die getuigen waren van de situatie. Bij al deze leerlingen kan de situatie in meer of mindere mate van invloed zijn op hun algemeen welbevinden, zeker wanneer er sprake is van ernstig agressief gedrag.

- Met de dader worden één of meerdere gesprekken gevoerd en kunnen eventueel sancties worden opgelegd (afgestemd met CvB). Waar mogelijk voert de dader een herstelgesprek met het 'slachtoffer'.
- Met het eventuele slachtoffer wordt een nagesprek gevoerd waarin de volgende punten aan bod komen:
 - o Korte beschrijving van de situatie.
 - o Hoe heb je de situatie ervaren?
 - o Welke steun heb je gekregen?
 - o Hoe voel je je nu?
 - o Heb je ondersteuning nodig de komende tijd?

Met leerlingen die getuigen waren van het incident kan indien nodig een nagesprek gevoerd worden, waarin voorgaande punten aan bod komen. Indien nodig gevolgd door herstelgesprek tussen leerlingen onderling en leerling met medewerker.

Ouders/verzorgers

In alle gevallen, wanneer er sprake is van ernstig agressief gedrag van een leerling en er een zwaardere vorm van regulerend fysiek handelen is ingezet, worden in ieder geval alle ouders/verzorgers van de direct betrokken leerlingen geïnformeerd door een medewerker van de school. Daarnaast kan het CvB ervoor kiezen om ook andere ouders te informeren over de

situatie die zich heeft voorgedaan. Verder kan de medewerker van de school ouders/verzorgers uitnodigen voor een gesprek op school (na afstemming met CvB). De communicatie met de ouders/verzorgers vindt plaats op de volgende manier:

- Dader: mentor en 2de persoon (medewerker of CvB lid) telefonisch of gesprek op school.
- Slachtoffer leerkracht/mentor telefonisch, gesprek op school.
- Getuigen leerkracht/mentor telefonisch, mail, parro, brief.

4. Proportionaliteit en subsidiariteit

Alle medewerkers werkzaam bij Het Meerik zijn bekend met de wijze waarop zij fysiek- en of vrijheidsbeperkend mogen handelen. Dit betekent dat zij tot in detail bekend zijn met de afspraken in het veiligheidsplan, dit protocol en getraind zijn en blijven met betrekking tot fysiek handelen. Zij kunnen hun handelen achteraf verantwoorden.

Indien een fysiek- en of vrijheidsbeperkende handeling wordt uitgevoerd, dan gelden hierbij de volgende uitgangspunten:

- a. De handeling is noodzakelijk en het minst ingrijpend
- b. De handeling is niet zwaarder dan strikt noodzakelijk en past bij de ernst van de situatie
- c. Het is de verwachting dat de gekozen handeling effectief is
- d. De professional maakt aan de leerling (naar vermogen) duidelijk wat de reden is voor het fysiek- en of vrijheidsbeperkend handelen en maakt duidelijk wat de duur ervan is
- e. De professional legt, indien nodig, uit aan andere leerlingen waarom de handeling is uitgevoerd.

5. Taakverdeling

Het bevoegd gezag van de school is verantwoordelijk, ook voor het handelen van het personeel dat zij toelaat in de klas. De leerkracht en de onderwijsassistent van de klas zijn verplicht om de veiligheid van alle leerlingen te garanderen en daardoor hebben ze de bevoegdheid om de beslissing tot fysiek beperkend handelen te nemen. Personeel dat werkzaam is in de groep is (**wel** medewerkers van DTZC, maar **niet** stagiaires of andere mensen die samenwerken met leerlingen) bevoegd om fysiek beperkend te handelen. De CVB moet geïnformeerd worden als er sprake is (geweest) van fysiek ingrijpen. Op het moment zelf is de aanwezige collega van de CVB achtervang voor de leerkracht onderwijsassistent of ABS/stagiaires. Mocht terugkeer naar de klas op dezelfde dag niet meer mogelijk zijn of als er andere maatregelen genomen moeten worden is de CVB leidend in de besluitvorming. Er is een mogelijkheid om over te gaan tot schorsing. Dit staat vastgelegd in het schoolveiligheidsbeleid van Attendiz.

6. Melding en verantwoording

Er vindt altijd een melding en verantwoording plaats. De medewerker meldt elke situatie waarin sprake is van agressief gedrag van een leerling en waarbij zij betrokken is of waarin zij fysiek gehandeld heeft bij een CvB lid. Daarnaast registreert de medewerker het incident in het leerlingvolgsysteem, in het bijzonder SWISS incidentenregistratie (verantwoordelijkheid administratie). De directeur krijgt hiervan standaard een melding. De medewerker zorgt voor een objectief verslag met de volgende aandachtspunten:

- Betrokken personen: leerling(en), medewerkers, ouders.
- Direct betrokken medewerkers en wijze van samenwerken.

- Uitgevoerde, vrijheidsbeperkende handelingen.
- Beoordeling: proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid.
- Geboden nazorg.
- Eventuele consequenties (altijd in overleg met CvB): herstelacties, (interne) schorsing (alleen door directie te bepalen), time-out (alleen door directie te bepalen)
- Reflectie op het algehele proces en het benoemen van leerpunten en verbeterpunten.
- Meldt het incident in de eerstvolgende briefing van het schoolteam.

De CVB heeft op cyclisch op de agenda staan om meldingen die gedaan zijn in SWISS te bekijken en te analyseren. Vanuit die analyse kunnen patronen ontdekt worden. Mocht dat het geval zijn dan zal de CVB contact opnemen met de verantwoordelijke leerkracht om te horen of er wellicht een hulpvraag ligt in de omgang met deze leerling. Samen wordt de hulpvraag opgepakt.

7. Evaluatie

We blijven voortdurend in gesprek als professionals, team en als samenwerkende organisaties door praktijksituatie te evalueren volgens onze PDSA- cyclus. Tijdens de 'Study' worden leerervaringen gebruikt als input voor nieuwe trainingen en aanpassingen in het schoolveiligheidsbeleid.

Als een professional in de praktijk fysiek- en/of vrijheidsbeperkend heeft gehandeld, moet deze praktijksituatie altijd met betrokkenen worden geëvalueerd. Doordat een professional verantwoording aflegt over de uitgevoerde handeling of maatregel, feedback krijgt op het handelen en hierover in gesprek gaat, leren alle betrokken van de situatie. Het gaat hierbij over o.a. de oorzaak, het gevolg, mogelijke gedragsalternatieven, het effect van de handeling en voorkoming van herhaling van het gedrag.

Met de betrokken leerling(en) worden altijd, passend bij de ontwikkelingsleeftijd van de leerling(en), incidenten nabesproken. Hetzelfde geldt voor de ouders van de betrokken leerling(en); zij worden gebeld door een collega die bij het incident betrokken was. Het gespreksverslag wordt vastgelegd in Parnassys en het incident in Swiss.

8. Nazorg

Een incident dat leidt tot fysiek optreden kan ingrijpend zijn voor alle betrokkenen. Het is van belang voldoende aandacht te hebben voor ondersteuning van betrokkenen.

Wanneer medewerkers bij een leerling fysiek hebben ingegrepen dan is het belangrijk dat de situatie wordt nabesproken met de direct betrokken medewerkers, de direct betrokken leerling(en), de ouders/verzorgers, eventueel met medeleerlingen en collega's. Afhankelijk van het agressieve gedrag van de leerling(en) en de zwaarte van ingrijpen heeft de situatie in meer of mindere invloed op het psychisch en fysiek welbevinden van de (direct) betrokken.

Direct betrokken medewerkers

Het is van belang dat de medewerkers die betrokken waren bij de situatie en/of hebben ingegrepen goed worden opgevangen door hun directie of een CvB-lid. Dit is zeker het geval wanneer er sprake is van een ernstige vorm van agressief gedrag van de leerling en de medewerkers een zwaardere vorm van fysiek ingrijpen hebben ingezet. Het is in eerste instantie van belang dat de medewerker na afloop van het incident de ruimte krijgt om tot zichzelf te komen en de kans krijgt om haar gevoelens en gedachten te ventileren.

In het protocol “handelen bij ernstige incidenten”. wordt het stappenplan beschreven over de nazorg rondom een incident.

In het nagesprek dat daarop volgt komen de volgende punten aan bod. De ABC waaier dient hierbij als middel om de situatie te evalueren.

- Hoe heeft de medewerker de situatie ervaren?
- Hoe vindt de medewerker dat hij de situatie heeft ingeschat?
- Hoe vindt de medewerker dat hij heeft gehandeld gezien de uitgangspunten van fysiek beperkend ingrijpen?
- Hoe verliep de onderlinge communicatie en samenwerking?
- Hoe voelt de medewerker zich op dit moment?
- Heeft de medewerker een vorm van ondersteuning nodig vandaag en/of in de komende periode?

In het geval het noodzakelijk is geweest om fysiek beperkend te handelen zal er contact worden gezocht met ouders/verzorgers. Daarbij wordt de volgende werkwijze gehanteerd:

- Na leestijd is er evaluatie met betrokkenen medewerkers over het incident. Hierbij is minimaal één CvB-lid aangesloten. Samen wordt een verslaglegging opgesteld om een objectief beeld te hebben van de situatie. Tevens wordt besloten of ouders telefonisch geïnformeerd worden of dat zij uitgenodigd worden voor een gesprek op school.
- Na de evaluatie neemt de mentor, samen met een andere betrokkene telefonisch contact op met ouders en informeert over de situatie of vindt er een gesprek met ouders plaats op school, met de mentor en andere betrokkenen. Bevindingen van het gesprek wordt toegevoegd aan het verslag, met eventuele vervolgafspraken. Het verslag komt als notitie in het leerlingvolgsysteem. Er kunnen zich ook situaties voordoen waarbij de keuze wordt gemaakt om ouders direct naar school te laten komen.
- Van het incident wordt een incidentenregistratie gemaakt in het leerlingvolgsysteem.
- In het geval er slachtoffers betrokken zijn bij het incident wordt er telefonisch contact opgenomen met ouders/verzorgers van het slachtoffer. Dit wordt gedaan door de mentor van het slachtoffer.

Het is belangrijk dat alle betrokken medewerkers van de school in ieder geval geïnformeerd worden over alle situaties waarin er sprake is van ernstig agressief gedrag van een leerling en er door medewerkers van de school een zwaardere vorm van fysiek ingrijpen is ingezet. Dit gebeurt op de volgende manier:

- Middels het leerlingvolgsysteem.
- Melding in de briefing op school. Daarnaast is het leerzaam voor het team om de situatie inhoudelijke te bespreken in de eerstvolgende briefing.

Betrokken leerlingen kunnen zowel de dader zijn, het eventuele slachtoffer als de leerlingen die getuigen waren van de situatie. Bij al deze leerlingen kan de situatie in meer of mindere mate van invloed zijn op hun algemeen welbevinden, zeker wanneer er sprake is van ernstig agressief gedrag.

- Met de dader worden één of meerdere gesprekken gevoerd en kunnen eventueel sancties worden opgelegd (afgestemd met CvB). Waar mogelijk voert de dader een herstelgesprek met het ‘slachtoffer’.
- Met het eventuele slachtoffer wordt een nagesprek gevoerd waarin de volgende punten aan bod komen: o Korte beschrijving van de situatie. o Hoe heb je de situatie ervaren. o Welke steun heb je gekregen. o Hoe voel je je nu. o Heb je ondersteuning nodig de komende tijd.

- Met leerlingen die getuigen waren van het incident kan indien nodig een nagesprek gevoerd worden, waarin voorgaande punten aan bod komen. Indien nodig gevolgd door herstelgesprek tussen leerlingen onderling en leerling met medewerker

9. Klachten

Ondanks onze duidelijke afspraken over communicatie met ouders en leerling, proportionaliteit en subsidiariteit, taakverdeling, verantwoording en nazorg, is het mogelijk dat er een klacht wordt ingediend. Hierbij treedt de klachtenregeling van Attendiz in werking.

10. Professionalisering

Om veilig fysiek in te grijpen, is het noodzakelijk dat professionals deskundig zijn. Een goed veiligheidsbeleid voorziet in het op maat toespitsen van trainingen hierin. De Attendiz Academie voorziet in facultatieve trainingen voor individuele (nieuwe) medewerkers, passend bij het Attendiz Veiligheidsbeleid.

Binnen het Meerik zorgen wij ervoor dat onze medewerkers zich handelingsbekwaam voelen in het omgaan met onze doelgroep door verplichte professionalisering in het bieden van een het voorkomen van escalaties (ABC methodiek) en het fysiek beperkend handelen (agressie regulatie training). Op individueel niveau is hier aandacht voor in de gesprekkencyclus.

Als school besteden we jaarlijks aandacht aan het voorkomen van escalaties. Alle personeelsleden hebben de ABC-training gevolgd, of gaan deze zo spoedig mogelijk na start op het Meerik volgen. Deze methodiek is ontwikkeld binnen de kinder- en jeugdpsychiatrie en geeft een brede basis om als leerkracht c.q. onderwijsassistent aan te kunnen sluiten bij de leerling en zijn systeem. Het is gericht op erkenning van spanning of boosheid, verantwoordelijkheid bij de juiste persoon leggen en het vraagt om een proactieve aanpak. De ABC-methodiek is een dynamisch geheel, dat constant getoetst wordt en in ontwikkeling blijft.

Alle personeelsleden van het Meerik en medewerkers van de samenwerkingspartner DTZC, krijgen een agressieregulatietraining, waarbij aandacht wordt besteed aan het herkennen, voorkomen en begeleiden van alle vormen van agressie en geweld. Deze training is erop gericht om fysiek ingrijpen te voorkomen of zo lang mogelijk uit te stellen. Daarnaast is er in de training aandacht voor proportioneel fysiek ingrijpen in voorkomende gevallen. Ook zorgt de school ervoor dat casuïstiek m.b.t. agressief gedrag van leerlingen in briefings en in studiedagen als leermomenten worden besproken. De medewerker heeft de medeverantwoordelijkheid om deel te nemen aan de agressietrainingen van school of andere professionalisering op dit gebied.

Bronnen:

<https://gespecialiseerdonderwijs.nl/wp-content/uploads/2023/02/40-Richtlijn-fysiek-beperkend-handelen-2023.pdf>

<https://www.nji.nl/uploads/2024-05/Omgaan-met-dilemmas-rond-vrijheidsbeperking-in-open-jeugdhulp-met-verblijf.pdf>

[file:///O:/Downloads/Handreiking+Wet+zorg+en+dwang+in+het+onderwijs%20\(1\).pdf](file:///O:/Downloads/Handreiking+Wet+zorg+en+dwang+in+het+onderwijs%20(1).pdf)

